

El llenguatge

Tres dies de coll

5/IX/1939

No n'hi ha prou, com és sabut, d'eliminar un castellanisme tan evident com «plaço» suprimint-ne simplement la o final. El resultat, «plaç», és tan dolent com «plaço» mateix i podríem dir que pitjor i tot, en agafar l'aparença d'un mot ben català, amb una forma anàloga o comparable a braç o llaç. Actualment, però, les formes bones amb què cal substituir «plaç», terme i termini, són ja força divulgades i hom hi recorre habitualment i sense vacil·lació, encara que algunes vegades, en lloc de termini, mot pla, com domini o determini alguns diguin «tèrmini», fent-ne, per tant, indegudament, un mot esdrúixol.

En canvi, no ha estat tan divulgada com caldria una altra forma de llenguatge molt interessant, amb la qual escau, en alguns casos, de substituir aquest «plaç» incorrecte, bé que tots els diccionaris d'equivalències (castellà-català) la inclouen com a traducció de «plazo»: ens referim a la paraula coll, amb la qual, en certes frases, s'indica el temps disponible per a fer una cosa determinada. Efectivament, Ens hem d'afanyar que només ens queda mitja hora de coll, Encara tenim tres dies de coll, Ens van donar una setmana de coll per a fer-ho, són frases ben vives i usuals, que hom pot escoltar encara habitualment entre els sectors menys contaminats, els que conserven l'expressió més genuïna, dels catalanoparlants. Sempre havíem cregut que aquest ús especial de la paraula coll provenia del llenguatge dels jugadors de cartes, car hi ha una evident afinitat entre frases com D'aquest coll, encara me'n queden i Encara em queda una estona de coll, però no semblen confirmar la nostra idea els repertoris consultats. Repetim, però, la bondat de la fraseologia exposada, que representa un recurs utilíssim digne d'ésser posat en relleu.

Caldria no oblidar, tampoc, les possibilitats que ofereix, dins el mateix ordre d'idees, la paraula marca, d'acord amb el sentit figurat que n'indica el Diccionari Fabra, «escau de temps, avinçament, concedit a algú per a obrar», i que la Gran Enciclopèdia Catalana mateixa dient «possibilitat addicional d'acció de que hom disposa».

Albert Jané